

Vplivi na trg EU z medom

dr. Peter Kozmus

strokovni vodja rejskega programa za kranjsko čebelo v Sloveniji
peter.kozmus@czs.si

Slovenija je del trga EU, zato na cene hrane, poleg domače pridelave in potrošnje, v veliki meri vpliva globalni promet, na katerega nimamo velikega vpliva, saj ga v veliki meri upravljajo trgovci in različne trgovske verige. Njihovo delovanje opredeljuje zakonodaja, ki poskuša na eni strani ščititi okolje, pridelavo, pridelovalce, na drugi strani pa potrošnike in njihovo zdravje. Številne organizacije (med njimi tudi ČZS) opozarjajo, da je trenutno veljavna zakonodaja preveč ohlapna, saj ne zapoveduje natančnega označevanja medu po poreklu, zato imajo potrošniki mnogokrat težavo pri ugotavljanju porekla medu pred nakupom.

Cene medu

Kot čebelarje nas najbolj zanimata globalni promet z medom in predvsem njegova odkupna in maloprodajna cena. Potrošniki se hitro seznanijo z različnimi cenami medu na trgovskih policah, ni pa jim logično, zakaj prihaja do velike razlike med njimi in predvsem, zakaj je cena medu v določenih primerih nerazumno nizka. Ta cena ima tudi določen vpliv na oblikovanje cen medu na domu, pa čeprav naj bi čebelarji cene uravnavali po priporočenih cenah, ki jih pripravljata ČZS (zadnje so bile objavljene v aprilski reviji SČ).

Globalno se odkupne cene medu nižajo, kljub temu da je bila pridelava medu v EU v zadnjem obdobju podpovprečna. Gre za nelogičnost, ki jo povzroča predvsem globalni promet z nizkocenovnim medom, ki ga nadzorne agencije (še) ne prepoznajo kot ponaredek. Kot glavni izvoznik medu se v zadnjem obdobju uveljavlja Kitajska, ki v svetovnem merilu proizvede 23 % vsega medu na svetu.

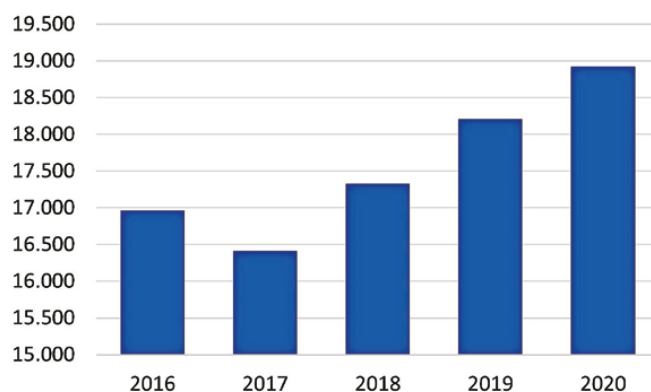
Da bi promet z medom bolje razumeli in ga znali predstaviti tudi svojim potrošnikom, moramo najprej poznati nekaj osnovnih informacij o čebelarstvu v EU.

Čebelarstvo v EU

V EU imamo 18,9 milijona čebeljih družin. Število se v zadnjem obdobju veča, kot je razvidno z grafa (Graf 1). Za njih skrbi približno 615.000 čebelarjev. Povprečna pridelava medu je 14,8 kg medu/panj. Čebelarstvo velja v sklopu kmetijstva za manjši sektor, ki pa ima zelo velik vpliv na

kmetijstvo zaradi oprashaevanja. Vrednost oprashaevanja je v EU ocenjena na 153 milijard evrov, zaradi česar je čebelarstvo čedalje pomembnejši del skupne kmetijske politike.

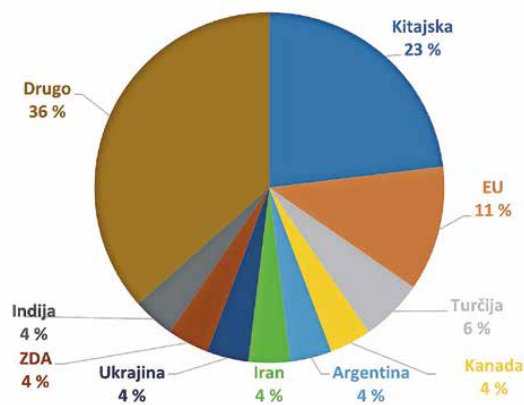
Graf 1: Število čebeljih družin v zadnjih letih v EU.

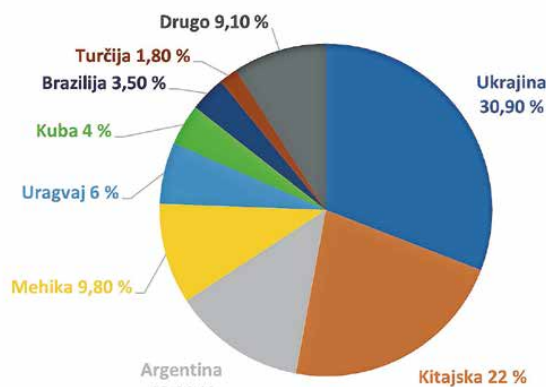
Globalna pridelava medu

Globalno se pridelava medu veča in je bila v letu 2020 približno 2,5 milijona ton. Največja proizvajalka je Kitajska, EU je s pridelavo 280.000 ton na drugem mestu. Na tretjem mestu je Turčija, sledita ji Argentina in Kanada (Graf 2).

Graf 2: Največji proizvajalci medu (v odstotkih).

Graf 3: Sestava uvoza medu v EU iz drugih trgov v letu 2020.

Samooskrba z medom je v EU okoli 60 %, zato je veliko medu v EU uvoženega od drugod. V letu 2020 je EU uvozila 177.659 ton medu. Največ medu smo uvozili iz Ukrajine (54.000 t) in Kitajske (40.000 t). Sestava uvoza medu iz leta 2020 je prikazana na Grafu 3.

Cene uvoženega medu

Cene uvoženega medu se razlikujejo med posameznimi državami in med posameznimi leti. V letu 2021 je bila povprečna cena uvoženega medu 2,04 EUR, povprečna cena medu iz Kitajske in Ukrajine, od koder EU uvozi največ medu, pa je bila še nižja in je znašala 1,27 in 1,61 EUR.

Povprečne cene uvoženega medu iz posameznih držav so predstavljene v spodnji preglednici (Preglednica 1). Iz nje razberemo, da so cene uvoženega medu izredno nizke in postavlja se vprašanje, ali gre za naravni med ali za popolnoma industrijski proizvod, ki ga nadzorne institucije po veljavni zakonodaji ne prepoznavajo kot ponaredek. Poleg tega je iz večletne primerjave razvidno, da se je cena uvoženega medu v zadnjih petih letih zmanjšala za skoraj 20 %. Najdražji med EU se uvaža iz Turčije po ceni 3,19 EUR.

Preglednica 1: Cene uvoženega medu (v EUR) v posameznem letu in odstotek spremembe cene od leta 2017 do leta 2021.

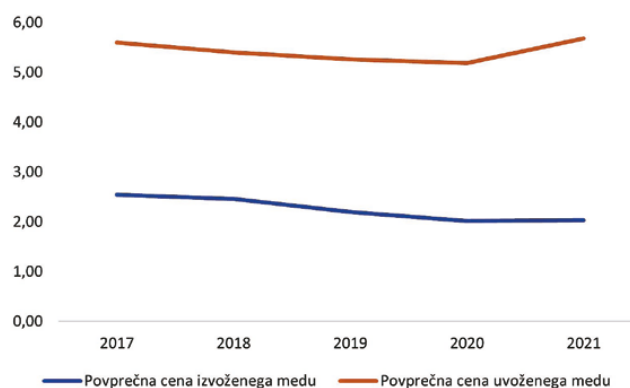
Država	2017	2018	2019	2020	2021	2017–2021
Ukrajina	1,74	1,83	1,68	1,53	1,61	–7,47 %
Kitajska	1,63	1,51	1,40	1,37	1,27	–22,09 %
Argentina	2,23	2,35	2,28	2,20	2,27	1,79 %
Mehika	2,83	2,89	2,56	2,22	2,18	–22,97 %
Kuba	2,34	2,40	2,11	1,83	2,01	–14,10 %
Brazilija	3,84	3,38	2,67	2,16	2,32	–39,58 %
Urugvaj	2,35	2,25	1,99	1,78	1,79	–23,83 %
Turčija	3,75	3,87	3,46	3,33	3,19	–14,93 %
Indija	2,18	1,65	1,66	1,70	1,69	–22,48 %
Povprečje	2,54	2,46	2,20	2,01	2,04	–19,92 %

EU določeno količino medu tudi izvozi. Med največjimi uvozniki medu iz EU so: Savdska Arabija, Švica, Anglija, ZDA, Izrael, Japonska, Kanada in Združeni arabski emirati. Izvoženi med je kakovostnejši od uvoženega, zato je tudi cena v primerjavi z uvoženim višja (Graf 4).

Zaključek

EU ni samozadostna z medom, saj ga kar 40 % uvozi, največ iz Ukrajine in Kitajske. Zaradi tolikšnega uvoza

Graf 4: Primerjava med ceno uvoženega in izvoženega medu iz EU v zadnjih petih letih.

smo pod pritiskom uvoznikov in globalnih cen medu. Globalno se poraba medu povečuje, zato tudi med vse bolj postaja trgovsko blago, zanimivo za trgovce. Cene uvoženega medu so v povprečju izjemno nizke in ne morejo pokrivati osnovnih proizvodnih stroškov, zato lahko z veliko verjetnostjo predpostavljamo, da gre v večini primerov za ponarejeni med.

Da je na trgu prisotnega veliko ponarejenega medu, lahko sklepamo tudi iz rezultatov ocenjevanja medu na svetovnem čebelarškem kongresu Apimondia 2019, kjer je bilo 43 % vzorcev medu, ki je prispel na tekmovanje, ponarejenega.

Takšnega medu in njegove cene ne moremo neposredno primerjati z našimi odkupnimi cenami ter našimi priporočenimi cenami, ker gre za različne proizvode. Glede na dejstvo, da se cene uvoženega medu v zadnjem obdobju še nižajo, lahko predpostavljamo, da bo cena tovrstnega medu na trgovinskih policah v prihodnje še nižja. Zaradi tega je pričakovati, da bodo imeli potrošniki v prihodnje še več vprašanj, od kje razlika med posameznimi nizkimi cenami medu v trgovini in na drugi strani pri čebelarjih. Zato je na nas, da znamo potrošnikom pojasniti, da je veliko medu v prometu ponarejenega in da morajo biti pri izbiri medu zelo previdni. 🍯

Viri:
Eurostat Comext.
<https://ec.europa.eu/>

Na mestu je tudi opozorilo, da čebelarji smemo tržiti le lastno pridelan med in da nam ni dovoljeno tržiti medu drugih čebelarjev, ki ga občasno nudijo različni trgovci (tuji in domači), pri katerih lahko upravičeno dvomimo celo o pristnosti, glede na ponudbo in nizko ceno. Trenutno slovenski čebelarji, med potrošniki uživamo dober ugled, vsi skupaj pa si moramo prizadevati, da ga ohranimo tudi v bodoče!